

Szekeres György Párizsi Nagygyűlésen

Szekeres György egy párizsi nagygyűlésen, 1944 szeptemberében.

1944. szeptember tizenkilencedikén Párizsban, a Mutualité palotában volt egy nagygyűlés. Jobb szélén Szekeres György, mellette Pierre Hervé, akinek nagy szerepe volt az ellenállásban, mellette az az öregúr a nemzetközi szakszervezeti mozgalomban kommunista, Marcel Cachin. Két-három ilyen országos nagygyűlést tartottak, abból a célból, hogy beszámoljanak a nemzetnek és a nemzetközi közvéleménynek a francia ellenállásról. Szekeres is mondott beszédet.

Szekeres György 1940-ben a Sorbonne-ra járt, és amikor kitört a háború, jelentkezett önkéntesnek. 1941-ben bekapcsolódott a francia ellenállási mozgalomba. Magas katonai kitüntetéssel, vezérkari őrnagyként, a partizánhadereg összes külföldi harcosának parancsnokaként 1945-ben szerelt le, hazajött, és a "Szabad Nép" külpolitikai rovatvezetője lett, de ezt nagyon utálta, folyton kérte, hogy engedjék vissza Párizsba. Újságíró sem szeretett lenni, ráadásul Betlen volt a főnöke. A légkört is utálta, mert nem volt franciás. Visszaküldték Párizsba, és ott volt másfél évig a "Szabad Nép" tudósítója. Közben haza-hazajárt, mert akkor készült a békeszerződés, és Gerőnek kellett minden partnerországhoz egy szakértő. Ő lett a francia szakértő. Másfél éves párizsi tartózkodás után, 1948-ban hazahívták, Rákosi személyesen fogadta, és mondta neki, hogy a római követ egy "nem rossz múltú ember", de azért mégiscsak kell mellé egy megbízható elvtárs. Kiküldték tanácsosnak, ő lett a második ember a követségen. Aztán vagy hazahívták a követet, vagy hazajött szabadságra, és nem engedték vissza, ezért Gyuri lett az ügyvivő. Volt egy kis afférja: a követné visszament Rómába az ékszereiért, amik a széfben voltak. A széfkulcs Gyurinál volt, és természetesen odaadta az ékszereket. Ezért szóban megrótták, mire írásban követelte a megrovást, de írásban nem adták. A rendszerváltás után megtaláltam azokat a besúgóí jelentéseket, amiket az egyik követségi alkalmazott róla jelentett. 1949 őszén hazahívták, de nem jött. Addigra már voltak elképzelései arról, hogy itt mi folyik. Nem sokkal korábban, 1949 áprilisában éppen itthon volt, és egy barátjánál, Beck Jánosnál vacsorázott, amikor Becket letartóztatták. Házkutatási paranccsal jöttek, és azt mondták, hogy bizonyos dolgok tisztázására kicsit magukkal viszik, még a vacsora végére visszaér. Öt év múlva ért vissza. Beck kommunista volt, Bolognában végezte az egyetemet a

zsídótörvények miatt, és a késő kádári korban nagykövet volt különböző helyeken. Szóval 1949-ben hazahívták. Berei Andortól kapott levelet, amiben az állt, hogy már régóta gondolkodnak azon, hogy egy fontos állást kellene betöltenie, és ennek megbeszéléséhez haza kellene jönnie. Úgy döntött, hogy nem jön, hanem elment Franciaországba. Elhatározta, hogy vége a politizálásnak, végre írni fog. A francia kommunista barátok nem ismerték meg az utcán. Átmentek a másik oldalra, és ez nem szóvirág, ténylegesen így történt. Pierre Courtade letolta a feleségét, hogy a kislányukat meghívta az ő kislányuk gyerekzsúrára [Pierre Courtade -- újságíró, a l'Humanité külpolitikai rovatának szerkesztője, a Francia Kommunista Párt vezetőségének tagja volt. -- A szerk.]. Semprun leírja a "De szép vasárnap"-ban, hogy találkozott Szekeressel:

"...1949-ben felhívott telefonon Roger Vailland. Courtade megbízásából hívott. Azt a feladatot kapta, hogy értesítse az elvtársakat, mondta. Szekeres Párizsban van, de nem szabad szóba állni vele. Szekeres áruló lett, mondta Vailland. Elhagyta a Magyarország római nagykövetségén betöltött tanácsosi posztját, és válasz nélkül hagyta a magyar párt felszólítását, amely visszarendelte Budapestre. ... a Saint-Germain bulváron, a Deux-Magots kávéház előtt éppen újságot vettem. Vailland néhány nappal azelőtt telefonált. Félrefordultam -- Szekeres állt mellettem. Jól az arcába néztem, nem akartam úgy tenni, mintha nem vettem volna észre. Azt akartam, hogy tudja, észrevettem, és bár észrevettem, nem veszek róla tudomást. Azt akartam, hogy megértse: tekintetem és némaságom a pokolba utasítja őt. Vagy még inkább a semmibe." (Semprun később bocsánatot kért Szekerestől. Van egy nagyon érdekes levelem, de szóban is többször bocsánatot kért.)

A francia titkosszolgálat rájött, hogy van itt valaki, akit zsarolni lehet. Állampolgárságot ajánlottak, sőt azt mondták, hogy francia nevet vehet fel. Háromszor hívták be, és mindegyik alkalommal egy kicsit enyhébbet követeltek. Nem kívántak semmi nagyon alantast, csak annak a kijelentését, hogy miért nem kívánja többé szolgálni a népi demokráciát. Ezt is megtagadta. Akkor azt mondták neki, hogy itt a kiutasítási végzés. Azonnalra. Akkor Bidault volt a belügyminiszter, aki jól ismerte őt az ellenállásból [Georges Bidault (1899--1983) -- 1943-tól a francia ellenállási mozgalomban az Ellenállás Nemzeti Tanácsának (CNR) elnöke volt, külügyminiszter volt (1944--46, 1947--48, 1953--54), majd 1946 második felében és 1949--50-ben miniszterelnök, 1951--52-ben pedig miniszterelnök-helyettes (Magyar Nagylexikon). -- A szerk.]. Kért még egy napot, de azt mondták, hogy nem. Annyit tettek, hogy elkísérték oda, ahol Jeannie a gyerekekkel nyaralt. Tíz percig engedték, hogy kettesben legyenek. Azt mondta Jeannie-nak, hogy tájékoztassa Annie-t. Jeannie megértette. Annie Hervé az ellenállásban Bidault titkára volt, és a kislányuk, Sophie keresztanyja. Ahogy Gyurit elvitték a hekusok, Jeannie felrohant Párizsba Annie-hoz, aki rögtön elment Bidault lakására. Vasárnap volt. Elmondta Bidault-nak, hogy mi a helyzet, Bidault a saját személyi titkárát autón elküldte Strassburgba. Párizsból utasítást adtak az állomásnak, hogy az a vonat nem mehet el Strassburgból, amíg oda nem ér a belügyminiszter titkára. El is érte a vonatot, hozott neki egy olyan papírt, hogy szeretne letelepedni Franciaországban. Csak azt kellett volna aláírni, amit addig csinált, amit akart. Ott akart maradni. De addigra már teljesen bevadult. Mit képzelnek! Vele ilyen csinálni Franciaországban! És akkor átadták a szovjet megszállási zóna határában az oroszoknak. Innen Drezdába vitték, aztán Prágába, a Pankrác börtönbe, és aztán Rajkánál átadták az ÁVO-nak. Elvitték az Andrássy út 60-ba, onnan a váci börtönbe került, és ott volt 1954 májusáig. Ő úgy rekonstruálta később, hogy lehet, hogy Gerő békeszerződéssel kapcsolatos megbízása mentette meg az életét, mert 1950 őszén-telén valami fiatal hadnagy az ÁVO-n elővette a pisztolyát, és miközben játszadozott vele, azt a vádat akarta vele elfogadtatni, hogy már a háború alatt

együttműködött a Gestapóval. Aztán egyszer csak ez a fiatal hadnagy eltűnt, többet nem látta, és többet ezt a vádat nem hallotta. Gyuri úgy gondolta, hogy ezzel Gerő magát védte, neki nem lehetett olyan munkatársa, aki a Gestapónak dolgozott.

Amikor a börtönből kijött, nem volt lakása. Vácott megkérdezték tőle, hogy hol élnek rokonai. És mondta, hogy Pomázon, mert ott élt a húga, akit oda telepítettek ki. Hogy a földbirtokos férje miatt, vagy azért, mert volt egy rendes lakásuk a körúton, ami megtetszett valakinek, azt nem tudom. Szóval lakhelyként Pomázt írták be neki. Elment Pomázra, aztán elkezdett Pesten albérletet keresni, és kiderült, hogy nem jöhet be, Pomázt kényszerlakhelyként jelölték ki neki. 1956 nyaráig nem lakhatott Budapesten. Nem kapott munkát. Kubikos volt Törökbálinton, a téglagyárban. Minden nap Pomázzal HÉV-vel a Margit hídhöz, onnan 9-es villamossal a Móricz Zsigmond körtérre, és onnan egy másik HÉV-vel Törökbálintra. Nyolc órát kubikolt, majd vissza. És ekkor már negyven éves volt. Ezt fizikailag nem bírta. 1957-ben rehabilitálták. Kért az ismerősöktől fordítást, de nem mertek adni. Viszont Lányi Viktor épp akkor fordította a "Nyomorultak"-at, már nagyon unta, és négerbe átadta neki a hátra lévő részt. Az első kiadás még úgy jelent meg, hogy az egészet Lányi Viktor fordította, de a következő kiadásnál már Lányi Viktor korrektül igazolta, akkor már külföldről, hogy ettől az oldaltól addig az oldalig Szekeres György fordította. 1960-ban kapott az Európa Kiadóban egy félállást cseh lektorként.